

359.71(497.1)
1060.13) **Д**

О ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ

ПРАВИЛНИК

ЗА

ОПАСИВАЊЕ ВОЈНО-ДРЖАВНИХ КОБИЛА
ПО КОМАНДАМА И ДАТИХ НАРОДУ НА
УПОТРЕБУ, ЧУВАЊЕ И ПРИПЛОД.

ГОСТВА ПРАВИЛНИКА
БР. 3928

БЕОГРАД
ШТАМПАРСКА РАДИОНИЦА МИНИСТАРСТВА ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ
1932

МИНИСТАРСТВО ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ

Уведено у нови инвентар бр. ~~2099~~

1 јануара 1942 год.

Београд.

ПРАВИЛНИК

ЗА

ОПАСИВАЊЕ ВОЈНО-ДРЖАВНИХ КОБИЛА
ПО КОМАНДАМА И ДАТИХ НАРОДУ НА
УПОТРЕБУ, ЧУВАЊЕ И ПРИПЛОД.

БЕОГРАД

ШТАМПАРСКА РАДИОНИЦА МИНИСТАРСТВА ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ

1932

МИНИСТАРСТВО ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ

КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ВЕТЕРИНАРСКО ОДЕЉЕЊЕ

В. Т. Бр. 4880

16. јануара 1932. год.

у Београду.

Уврд.
35527

На основи чл. 192. Закона о Устројству
Војске и Морнарице, а на предлог Начелника
Ветеринарског Одељења, — прописујем овај

ПРАВИЛНИК ЗА ОПАСИВАЊЕ ВОЈНО-ДРЖАВНИХ КОБИЛА ПО КОМАНДАМА И ДАТИХ НАРОДУ НА УПОТРЕБУ, ЧУВАЊЕ И ПРИПЛОД.

Министар Војске и Морнарице,
Армиски Ђенерал,
Драг. Ж. Стојановић, с. р.

САНДЖАКСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА
СОВЕТСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА
СОВЕТСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА

САНДЖАКСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА
СОВЕТСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА

САНДЖАКСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА

САНДЖАКСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА
СОВЕТСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА

САНДЖАКСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА
СОВЕТСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА СОВЕТСКА

ПРАВИЛНИК

ЗА ОПАСИВАЊЕ ВОЈНО-ДРЖАВНИХ КОБИЛА
ПО КОМАНДАМА И ДАТИХ НАРОДУ
НА УПОТРЕБУ, ЧУВАЊЕ И ПРИПЛОД

Чл. 1.

При спаривању пастува и кобиле треба оценити све одлике као: порекло, расу, величину спољни облик и особита својства не само пастува, већ тако исто и кобиле, јер је доказано да и најбољи пастув спарен са рђавом кобилом не може дати добар подмладак. Зато је врло важно, да се избору приплодних коњских грла поклони нарочита пажња, ако желимо да нам коњарство постане боље, те да од таквог имамо више користи и повећамо своју економску моћ.

Пастув треба да одговара раси и величини кобиле и да својим спољашњим изгледом и грађом одговара товарном, јахаћем или теглећем коњу. Ако имамо пастува напр. јахаћег типа и њему сличну кобилу, па их спаримо, тада је највећа вероватноћа да ће и ждребе од таквих родитеља бити њима слично и да ће постати добар јахаћи коњ; у противном ко се не руководи овим начелом при спаривању приплодних грла никада неће добити добар подмладак.

Чл. 2.

При избору кобила треба обратити нарочиту пажњу на порекло, склоп и спољни изглед,

затим по могућству на већ испробану расплодну вредност. Кобиле морају бити потпуно здраве, снажног склопа и без наследних мана; у зрелом добу старости од 5—12 година, довољне висине, а по могућству затвореније боје длаке.

У појединости осматрана кобила треба да има: здраве и велике очи, добро развијене груди, дубок и широк грудни кош, чврста и снажна леђа, дужине према типу самога грла, добро везане крстине, снажне ноге са правим ставом, широке развијене и чисте зглобове (без израштаја мртвих костију), јаке и добро развијене мишиће, правилне и чврсте копите. У опште добра приплодна кобила на први поглед, треба да даје утисак о своме правилном склопу, снази, издржљивости и питомости.

Нарочите одлике добрих приплодних кобила јесу: добро развијене сапи, широке карлице и развијено виме са сисама.

Добар приплодни паствујући треба да је претставник своје расе и типа са свима добним одликама и својствима као код кобиле, које треба верно да преноси на своје потомство.

Чл. 3.

При припреми расплодна грла треба ставити под најповољније здравствене прилике, тако да њихов начин живота одговара што више природи.

Простор, где се паствују држи, треба да је простран, чист, ваздушан и снабдевен са довољно простирикима, зашто је најбоље пустити га у нарочито заграђен простор (бокс), где се може слободно кретати. За време опасивања, паствују ће свакодневно вадити или још боље у одмереном кретању пројахивати до 10 км.

Кобила треба да је такође смештена у пространом боксу са довољно простирикима и омогућити јој што слободније кретање у природи.

Чл. 4.

Исхрана како паствува тако и кобиле треба да је обилна, првокласног квалитета и високе хранљиве вредности, а ради освежавања замену сточне хране треба вршити зеленом сочном храном. Појење вршити чистом, умерено топлом, изворском водом, којој с времена на време додавати извесну количину јечменог брашна.

Приплодна грла оба пола треба да су у доброј снази, средње урањености. Гојазност води ка полној неспособности, пошто масти, која се на тај начин нагомилава у телу, омета правилну радњу свих, а нарочито полних органа.

Чл. 5.

Расплодни паствуви треба да опашу у току године најмање 30 кобила, с тим да се смеју пуштати на кобиле само један пут дневно. Када се стекну два повратка, паствуви се могу и два пут дневно пуштати и то пре и по подне за време ладовине.

Чл. 6.

Полни нагон за спаривање најјаче је развијен с пролећа и код кобила се показује јаком узнемиреношћу, честим рзањем, протезањем, дизањем репа и честим постављањем за мокрење; полни орган је јако надражен, усмине се наизменично отварају и затварају, а између њих се лучи беличасто-жућкаста слуз. Ово стање полне

надражености траје од 1 до 15 дана, што зависи од природе саме кобиле.

Чл. 7.

Овако распасане кобиле, ако испуњавају и услове из чл. 2. овог правилника, треба опасивати, ако са паством не стоје у непосредном крвном сродству.

Што се доба године и дана тиче најпогодније време за опасивање јесте рано пролеће до друге половине месеца маја и то пре подне, за ладовине.

Чл. 8.

Пре опасивања сваку кобилу треба прегледати да није заражена сакагијом¹⁾, полном заразом (дурином), шугом или каквом другом заразном болешћу.

1) Сакагија је најопаснија заразна болест једнокопитара, коју проузрокују заразне клише сакагије и може бити краћег и дужег трајања. Ова се зараза познаје по раницама (гризлицама) на носној слузокожи, са гнојно-крававим изливом обично из једне ноздрве, по увећаној и отврдој подвиличној жљезди, ранама по спољној кожи, које су са неравном ивицом и дубоком сланинастом основом као и по длаци без сјаја и мршавости. Ова болест преносна је и на человека.

2) Полна зараза је дуготрајна болест једнокопитара, која се принома спаривању преноси од болесног паства на кобилу или обратно, а познаје се код кобила по отоку полних усмина и отеченој слузокожи полног уда, појави бубуљица, мехурића и раница (гризлица) на истом, слузно гнојавом изливу, тешком мокрењу и распасаности. По некад је отечно виме и доња страна трбуха. Полна зараза код паства познаје се по теставом отоку пуждре, уда и јајне кесе, по појави бубуљица и гризлиса на спољној страни уда, црвенилу и отоку слузокоже мокраћне цеви са слузастим изливом, честом надражају за мокрење и повећаном полном нагону.

Чл. 9.

Да ли кобила хоће ради да прими паствува или га јако одбија, обично се прво проба једним старим или мирнијим паством (пробни паствува).

Опасивање ваља вршити из слободне руке, при чему обратити пажњу на ове чињенице: да изабрано место буде усамљено, удаљено од сваке ларме и свега што би приплодна грла приликом опасивања могло узнемиравати. Земљиште треба да је равно, чисто и да није клизаво.

Опасивање из слободне руке врши се на овај начин: кобила се спута у задње ноге тако, што јој се на обе ноге мету ћустеци (лонже), чије крајеве, пошто се укрсте на трбуху, утврдити за ћустек, који је обавијен напред око варата. Реп обавити једном пантликом тако да длаке буду скривене, па слободан крај пантлике повући у напред и с десне стране притврдити за ћустек, који је обавијен око врата. На овај начин реп ће бити подигнут и полни уд кобиле слободан. Ако је кобила немирна, треба употребити лулу, коју одмах скинути чим паству скочи.

Од ове заразе оболела грла добијају доцније ко-привиљачи сличне гуке по кожи, а најзад настаје одузетост појединих живаца за кретање, а уз то је упадљиво све јаче мршављење.

3) Шуга је заразна кожна болест, коју изазивају мале животиње-шугавци, а познаје се по бубуљицама, мехурићима и раницама на кожи, великим сврабу и опадању длаке. Кожа изгуби своју природну мекоћу, те постане сува и наборана. Болест се шири све више по телу, преносна је на друге коње и људе; а у даљем току коњи од шуге јако омршаве, па могу и да угину. Ова се болест обично јавља на коњима, који се слабо или никако не тимаре и често баве по нечистим (механским) коњушницама или долазе у додир са другим шугавим коњима.

У случају да је кобила растом већа од пастува, те је овај не може опасати, ископа се ров дубок по потреби и у њега задњим ногама постави кобила, а да пастув задњим ногама неби ступио у ров, постави се иза задњих ногу кобиле једна косо према ногама кобиле положена даска (висока најмање 50 см.), а која је углављена између задњих стубова разбоја, у коме се кобила налази; ова даска и задњи стубови обложени су увијеном саргијом да се пастув сачува од повреде.

Кад је на овај начин кобила припремљена, треба извести пастува на узди или капџауму. При извођењу пастув обично рже, пропиње се и скаче, зато га треба држати пажљиво и смотрено, и кад се приближи кобили пустити га да је онјуши, а скакање дозволити тек кад му је уд припремљен за опасивање. Чим је пастув са припремљеним удом скочио на кобилу, треба му руком ухватити уд и управити га у полни уд кобиле. Кад је чин опасивања завршен, што се може познати по дрхтању целога тела пастува, треба кобилу повести напред, те да пастув без оптерећења скочних зглобова може сићи.

После опасивања кобилу треба провадати један сат у ходу, јер то повољно утиче на оплођење.

Чл. 10.

После опасивања одмах пастуву треба увек опрати уд, док га још није увукao и то припремљеним млаким једнoproцентним раствором калиумперманганата. При овом раду треба пастуву подићи и држати једну предњу ногу, а главу држати високо, да се не би брањио. По

овом се пастув води у коњушницу, где га ваља добро исењати, а према времену и покрити.

Чл. 11.

Команде или старешине пастувских станица имају тачно водити дневник опасивања по приложеном обрасцу уносећи у њега све податке.

Чл. 12.

Једанпут опасивање кобиле треба приводити поново под пастува после девет дана, ако распансост није престала.

Чл. 13.

Време бременитости код кобила траје обично 11 месеци и пет дана и дели се у две групе. Бременитост од зачетка па до првих шест месеци и по навршетку шест месеци до ождребљења.

За време бременитости кобилу треба обилно хранити, тако да се храна пред само ождребљење постепено умањује, у ком случају нарочито избегавати давање ладне воде и веће количине кабасте хране.

За време бременитости рад није штетан, већ напротив добро одмерен рад користи. Пред само ождребљење кобилу треба брижљиво покривати ноћи.

После ождребљења кобилу треба оставити 1 сат на миру, а затим је гужвама добро исењати и дати чорбаст напој од брашна и мекиња.

Чл. 14.

На овај начин добивена ждребад имају се по командама задржати и на њихово развиће обратити нарочиту пажњу, стварајући у сваком

случају могућност за што дуже слободно кре-
тање у природи.

Како се ждребе до навршетка 6 месеци искључиво храни млеком своје матере, то је потребно кобили осигурати обилнији и прво-
класног квалитета оброк.

По одбијању ждребета, које наступа било престанком млека код кобиле или ојачањем зуба код ждребета, треба обратити такође нарочиту пажњу на негу како кобиле тако и ждребета. Тада је ждребе немирно, тужно и стално рже, те га треба чешће обилазити, миловати и с времена на време давати му да лиже со, а доцније исхрану тако подесити да буде што разноврснија и укуснија. Давање траве нарочито прија ждребадима, но ове несмеју бити сувише младе, јер изазивају пролив, нити сувише престареле — тврде, јер су тешке за жвакање, а овас треба да је прекрупљен.

И овом приликом треба нагласити да је паши за развијање ждребета један неопходан услов, те је по свима околностима треба осигурати.

Код кобиле треба се постарати да млеко пресуши, у ком циљу је првих дана по одбијању измузати и то у почетку четири пута дневно, затим два пута и напослетку једанпута, умањујући јој при том и јам дневни оброк хране.

Кад је млеко пресушило, кобилу за извесно време ваља пуштати на пашу, а потом употребити за рад.

Чл. 15.

У почетку сваке године по командама где су на овај начин добивена и одгајена ждребад образоваће се комисије, које ће прегледати сву војно-државну ждребад и с обзиром на ексте-

ријер и степен развијености предложити за продају сву ону ждребад, за коју нема изгледа да ће постати добри војнички коњи.

Чл. 16.

Референти ветерине Армиских и Дивизиских Области као и трупни ветеринари по командама својим стручним саветима треба да руководе овим радом, те да се циљ, који се овим тежи постићи, што повољније изведе и држава као и примаоци војно-државних кобила и приватни сопственици извуку што веће користи како за своје војничке интересе, тако и лепим примером дају пострек народу за одгајивање и подизање коњарства, које је једно од важних потреба војске и корисна привредна грана народне економије.

Чл. 17.

Исхрана ждребади по командама биће у свему по таблици следовања сточне хране.

Чл. 16.
35527

штамбиль Команде

УВЕРЕЊЕ О ПОРЕКЛУ

Станица	Пастув. станиците.
Пастувска станица	Станица
Бановина	Пастув.....
Број	Година опасивања
ОПАСИВАЊЕ У 193... ГОД.	
Отац	Број уверења
Пастув	Примеба: Сопственик не уписује ништа у други лист, већ га шаље овереног од општ. суда директору ергеле односно управнику пастув. станиците и то најдаље до 31. децембра т. г.
асе..... бое..... висина..... №.....	

УВЕРЕЊЕ о опасивању

Опис кобиле:

Име:

Раса:

Отац: Расе:

Мати: Расе:

Година ождребљења:

Место ождребљења:

Боја: Висина:

Опис:

Жиг

Сопственик г.

из општ.

Среза.....бановина.....

Дан опасивања:

Повратак под пастува:

Отац:..... Мати:

Раса:.....Боја:.....

Висина: Жиг:

У.....

.....193... год.

Старешина Станице,

УВЕРЕЊЕ о ждребљењу

Управник (командант)

у оверава да је

од пастува:

кобила:

ождребила.....193... г.

у..... општини.....

срезу.....бановини.....

Име:

Раса:

Пол:

Боја:

Опис:

Жиг

Сопственик г.

из општ.

Среза.....бановина.....

Дан опасивања:

Жиг:

Командант,

Ергела

..... Пастув. станиците.

Станица

Пастув.....

Година опасивања

Број уверења

Примеба: Сопственик не уписује ништа у други лист, већ га шаље овереног од општ. суда директору ергеле односно управнику пастув. станиците и то најдаље до 31. децембра т. г.

Господ.

Сопственик кобиле именом

..... расе.....

од оца..... расе.....

од мајке..... расе.....

потврђује да се та кобила

дана.....193... г. ождре-

била у месту.....

општине.....среза.....

.....бановине.....

Име ждребета

Раса.....

Боја:

Опис:

Дана.....193... год.

Сопственик,

Председник Општине по-
тврђује истинитост горњих
исказа г.....

.....

из

у

Дана.....193... год.

Председник Општине,

Штамбиль Команде

УВЕРЕЊЕ О ПОРЕКЛУ

Станица

Пастувска станица

Бановина

Број

ОПАСИВАЊЕ У 193... ГОД.

Отац

Мати

Расе..... боје..... висина..... №.....

УВЕРЕЊЕ

о опасивању

Опис кобиле:

Име:

Раса:

Отац: Расе:

Мати: Расе:

Година ождребљења:

Место ождребљења:

кобила:

ождребила.....193... г.

у..... општини.....

срезу.....бановини.....

Име:

Раса:

Пол:

Боја:

Опис:

Жиг

Сопственик г.

из општ.

Среза.....бановина.....

Дан опасивања:

Жиг:

УВЕРЕЊЕ

о ждребљењу

Управник (командант)

у..... оверава да је

од пастува:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Таксена

марка

Таксена

марка